

FOAIA POPORULUI

Organul partidului național-țărănesc.

<p>Prețul gazetei : Pe an . . . . . 15 cor. Pe jumătate de an 8 " Pentru străinătate 20 "</p>	<p>Redacția și administrația : Cernăuți, strada Catedralei 6. Apare în fiecare Duminică.</p>	<p>Inseratele : Un rând petiit odată 40 bani De doue ori . . 70 " De trei ori . . 100 " Un număr costă 30 bani.</p>
--	--	--

Aurel Onciul.

Reedificarea României.

Un studiu al reformelor necesare.

(Urmare și sfârșit.)

VII. Legislația.

Dreptul electoral român este cel mai reacționar din toată lumea și un adevărat scandal european, o rușine pentru România pretinsă liberă și democratică. Deja numărul minuscul al alegătorilor de numai 1.4% ale populației este direct ridicol față de cvota de 20 până 25% existentă în toate celelalte state constituționale; dară și numărul acesta se împarte în trei colegii privilegiate, în cari aleg numai cele 80.000 de proprietari și de intelectuali, pecând milionul de țerani talpa adevărată a țerii, care alege indirect prin delegați, exmiși tot de 50 de alegători câte unul, din cauza aceasta este redus la $(1,000.000 : 50 =) 20.000$ de voturi și votează simultan cu cei 32.000 de intelectuali de la țeară ce aleg direct, este condamnat la o minoritate vecinică și deci direct exclus din cadrul constituției. Astfel camera din România nu reprezintă poporul, ci numai o oligarchie parazitară. Dela clica aceasta nu se pot aștepta reforme fundamentale, menite a ridica poporul. Prima condiție pentru reorganizarea României este deci reforma dreptului electoral. Pentru reforma aceasta, după valul democratic, produs de revoluția în Rusia, nu incupe azi altă formulă, decât sufragiul universal, egal, direct, și exercitat în comună. Orice altă soluțiune ar fi azi reacționară și imposibilă. Încontra sufragiului universal se obiectează, că țeranul român încă nu ar fi matur pentru el. Tot aceiași obiectiune

s'a făcut în Bucovina încontra reformei electorale proiectate. Ea s'a realizat în urmă, și pe baza sufragiului universal au urmat deja trei alegeri generale. La toate alegerile acestea, țeranul român, neșcolit până atuncia în politică și mănăt numai de căpitanul districtului ca o oaie la strungă, a arătat o maturitate și o disciplină direct admirabilă, cu mult superioară intelectualilor. Căci țeranul român, din fire, este om de omenie. Tocmai din cauza aceasta introducerea sufragiului universal în România nu implică pentru stat nici un risc. Introducându-se sufragiul universal, ar fi o greșeală de a manținea mai departe alegerea după județe, obișnuiă până acuma. Pe de o parte, modalitatea aceasta ar răpi orașenilor orice reprezentanță, încându-i în massa alegătorilor de la țeară; pe de altă parte ar rămânea actualul nex intim între alegător și ales, care are de efect alegerea unor potențe locale, de rând mărginite, slăbește puterea ideii, a curentului și a programului de dragul cultului personal și subminează disciplina de partid, fără de care nu este cu puțință o politică consecventă și rodnică. Ambele rele se înlătură de sine prin alegerea proporțională, cu scrutiniu pentru întreaga țeara. Numai modalitatea aceasta asigură tuturor nuanțelor reprezentanța ce li se cuvine, garantează existența unei opoziții și prin ea echilibrul necesar în cameră, și lasă să prevaleze ideile față de persoane. Cu sufragiul universal ar trebui deci combinată și alegerea proporțională cu scrutiniu pentru întreaga țeară. Procedura respectivă este relativ simplă și se practizează cu succes de mai mulți ani deja atât în diferite orașe, cât și în țeri întregi. În loc de un singur nume se înscrie

în buletinul de vot numărul unei liste. Listele respective se anunță mai înainte și se disting mai bine după numere curente. Scrutiniul buletinelor de vot nu se face după candidații individuali, ci după listele anunțate. Se constată mai întâi totalitatea voturilor valide și se divide prin numărul mandatelor plus unul, socotindu-se cvoțientul. De câte ori, cvoțientul acesta, se cuprinde în numărul voturilor date pentru o listă, atâția candidați din lista aceasta, și anume cei întâi numiți, sunt aleși. Fiecării fracțiuni deci, care întrunește în toată țeara un număr de voturi cel puțin egal cvoțientului, îi este garantat un mandat în cameră, și mandatele se repartizează automat după numărul voturilor, deci după puterea reală a fracțiunii respective. Astfel alegerea proporțională corespunde pe deplin dreptății și afară de aceea suprimă persoana individuală față de partidul organizat. Lupta electorală se dă între partide și nu între persoane. Rămâne în discreția partidelor, să câștige în fiecare localitate simpatia alegătorilor, prezentându-le, afară de succesele lor politice, în listă și câte un candidat din localitatea cutare. În orice caz, camera devine o icoană fidelă a stării reale din țeară. Tocmai din cauza aceasta, ar fi bine a introduce votul proporțional și la alegerile în județe și în comune. Corolarul votului proporțional este un regulament potrivit pentru corpurile legiuitoare care să excludă obstrucțiunea și să asigure realizarea voinței majorității, fundamentul regimului parlamentar.

Epilog.

Proiectele expuse mai sus se par la prima ochire utopii. Se poate însă constata cu creionul în mână, că sunt reale și realizabile. Îndeosebi proiectul fundamental, exproprierea pământului cultivabil, de la a căruia realizare atârnă toate celelalte proiecte ulterioare, formează de un deceniu încoace obiectul discuțiilor generale în România și s'a concretizat deja în programe precize, ba chiar și în proiecte de lege. Corolarul lui, schimbarea sistemului valutei și lărgirea spațiului pentru emisiunea biletelor de bancă, s'a practizat cu succes, chiar sub condițiuni mult mai nefavorabile, cu ocaziunea împrumuturilor de războiu în Austria și Ungaria. În urmă regularea râurilor și prefacerea forțelor idraulice în electricitate s'a îndeplinit acum de multă vreme și pe o scară întinsă în toate țările Europei apusene. Toate celelalte proiecte însă

nu sunt decât chestii de organizație. Stranii par numai dimensiunile lor enorme. Dară în urmă, dimensiunea mare nu este decât suma unor dimensiuni mici, și se reduce în ultima linie la reproducerea repetită, continuată eventual printr'un șir de ani, a unor operațiuni mici și obișnuite, cum este de exemplu clădirea unei case; ea în sine nu implică o problemă tehnică nepracticabilă. Din contra. Reproducțiunea aceluiași lucru de multe ori devine cu atât mai ușoară și mai economică, cu cât mai mare este numărul reproducțiilor. Și tot așa de puțin constituie o piedecă faptul, că proiectele stau în legătură între olaltă și se țin lanț. Asta-i chiar avantajul lor, pentru că unul sprijinește pe celalt. Unul sau altul s'ar putea realiza și izolat, pentru sine, însă cu opintele și cu spese cu mult mai mari. Abia combinarea lor produce cu minimul mijloacelor maximul efectului.

Uzuzfructuarii stărilor nesatisfăcătoare de până acuma vor opune de sigur ideilor dezvoltate aice obiecțiunea, că sunt socialiste. Deși reproșul acesta, dacă numai proiectele sunt bune, s'ar putea suporta cu ușurință, totuși nu are nici un temei. Căci semnul distinctiv al socialismului și totodată eroarea lui cardinală, este de a întemeia întreaga societate omenească, eliminând egoismul real, pe un altruism imaginar care nu există, cel puțin în genere. Proiectele din chestie însă, în toată întinderea lor, au de bază egoismul legitim, propriu omului, asigurând roadele muncii individului ce muncește și cerând deci muncă numai pentru interesele individuale. Adevărat că în efect, din munca individuală, profită și totalitatea, însă nu pe calea unui colectivism sau chiar comunism chimeric, ci prin solidarizarea tuturor intereselor individuale. Baza întregii societăți continuă a o forma, ca și până acuma, egoismul individual, motivul cel mai puternic al activității omenești. Numai interesele individuale egoistice, cari în starea aproape anarhică de azi se combat viceversa și se paralizează, se conformează prin o organizație potrivită și se sumează în efect. Astfel față de egoismul real și de altruismul ideal, dară irealizabil cel puțin în starea actuală a culturii, solidarismul dacă este permis a crea acest nou termen reprezintă sinteza amândurora și faza iminentă a progresului omenesc. Proiectele dezvoltate în elaboratul prezent însă nu sunt decât consecvențe ale principiului solidarismului

Adevărat că solidarismul, față de libertinajul de până acuma, implică oareși care restringere potențată a libertății individuale. Dară restringeri de acestea sunt inevitabile în interesul societății omenești. Întreaga evoluție culturală nu este decât un șir neîntrerupt de restringeri de acestea. Căci omul, după firea lui, este o ființă societară, sau cum a zis deja Aristotel un »zoon politicon«. O societate omenească însă nu este cu puțință, fără ca fiecare membru al ei să rezigneze la cvota de libertate ce neagă, periclitează sau stingherește numai viața socială. Din considerările acestea, omenimea, conform evoluției sociale, a rezignat succesiv la libertatea individuală de a ucide, de a prăda etc. prin forță brachială. Evoluția a ajuns acu într'un stadiu care cere numai de cât și excluderea libertății de a ucide, de a prăda etc. prin forță economică, iar, precum singurul mijloc pentru a suprima ultragiul brachial a fost organizarea forței brachiale în stat, astfel și singurul mijloc pentru a suprima ultragiul economic este organizarea forței economice așiderea în cadrul statului. Organizația aceasta nu înseamnă de cât un paș mai departe pe calea evoluției firești a oamenilor din starea de troglodiți până la starea de azi.

Că organizația economică este cu mult superioară libertinajului economic de până acuma, ba chiar că a devenit un dictat al propriei conservări, dovedesc experiențele făcute în decursul războiului mondial. Ele au arătat că apărarea statului ce întrupează poporul atarnă tot atâta cât de la armamentul militar de la armamentul economic. Și precum armamentul militar nu este posibil fără de organizație și fără de restringere corespunzătoare a libertății individuale, nu este cu puțință nici armamentul economic. Organizația economică se impune deci imperios din toate punctele de vedere, îndeosebi din punctul de vedere cel mai puternic, acela al conservării proprii. Din fericire, ea în România este ușor de îndeplinit. Căci țeara aceasta nu întrunește numai toate condițiunile pentru o economie sănătoasă, ci totodată este teren virginal. Pecând în alte țeri evoluția istorică, prin crearea unor fideicomise, castele monumentale, industrii privilegiate, stabilimente idraulice, bănci comune etc. a produs un adevărat tufiș de instituțiuni cu rădăcini afunde și încâlcite, prin cari numai cu greu poate trece plugul reformator. România, ipșită aproape cu totul de cioate istorice pe

terenul economic, samănă unei câmpii largi și netede, în care după plac se pot trage brazde noue. Și vreme mai potrivită de arat nu poate să fie decât seninul după furtuna războiului mondial, care a spălat cu desăvârșire pământul României și silește și așa a întocmi din fund ogorul. Totul trebuie clădit din nou, și drept aceea se poate clădi cu cale, cum o cer vremile de azi. Iar spre scopul acesta nu sunt de lipsă, decât puține legi fundamentale.

Corespondență dela munte.

(Respuns la „Corespondență dela țară“ din Nr. 29.)

Plângerea agrarului din districtul Sucevei o iscălim și noi întru toate, nu mai puțin și faptul, că muntenii pentru scânduri și draniță cer preț de douăzeci de ori mai mare ca în timp de pace, pe când stăpânirea pentru pânea, ce se va revira dela țărani a fixat prețuri, cari nu acopăr nici pe departe spesele lucrului. Numai, ca stând strâmb totu-și să judecăm drept, am voi să adaogem cătră cele scrise și din partea noastră câte ceva, mai ales pentru că ne doare, că țaranul vra s'o pălească într'acolo, ca și cum stăpânirea ar avea de gând să-i silească pe țărani ca să-și facă și cu noi muntenii asemenea pomană, precum cu domnii de prin orașe, meseriașii, neguțitorii și toți socialiștii. Frate ca frate, dară numai ce-i drept. Deci să nu fie cu bănat, dacă adaogem: Știe toată lumea, că și noauă ni-au luat Rușii toți caii și trășurile și ni-au mai luat încă la venit și la ducă și mii de vite, oi, unelte de gospodărie și tot felul de straie, pe cari în mare parte le-au vândut la țară cu un preț de nimic și dintre cari numai puține le-am aflat mai pe urmă și le-am primit înapoi, pe când cele multe sunt și vor rămânea pierdute; știe toată lumea, că și pe la noi trășurile, papucii, soponul etc. sunt tot așa de scumpe ba încă și mai scumpe ca prin alte locuri; și să știți D-voastre, că pe la noi lucrătorii sunt încă și mai scumpi, căci cer pe zi 20—30 coroane și mâncare, pe care noi — ce privește mamaliga — n'o avem pe podurile noastre, ci trebuie s'o cumpărăm dela D-voastre cu preț de 800—1000 coroane suta de chile, deci nu cu preț de 20 ori mai mare, cum ziceți, că vă vindem noi dranița și scândurile, ci cu preț de 40—60 ori mai mare ca în timp de pace, ne mai pomenind încă și aceea, că de scânduri și draniță mai poți răbda până

se vor mai iefteni. pe când de mămăligă nici o zi, chiar de ar fi să cereți și 100 de prețuri; și în fine să știe toată lumea, că noi am dus țărănilor pe pâne cu trăsura și cu spatele până în depărtări de 200 kilometri toți banii noștri, apoi nu numai draniță și scânduri, ci și vitele, oile, lâna, sumanele, bernevecii, cașrințele, scurt tot avutul nostru, așa că astăzi afară de unii puțini, suntem săraci și goli și flămânzi. Și aceasta am făcut-o nu din zburdăciune, ci ca să nu murim de foame, pe când țărăni ne-au vândut pânea lor nu din cauza, că ar fi avut lipsă de bani sau așa de mare lipsă de draniță, scânduri, lâna, sumane etc. precum noi de pâne, — căci atunci ni-ar fi adus-o ei acasă cu 20 de prețuri —, ci din bun chef, ba cu multă rugare și pocloane cu preț, care începând cu 200 coroane imediat după retragerea dușmanilor s'a urcat repede până la 1000 coroane suta de chile porumb din anul trecut, cu toate că anul trecut a fost un an foarte mănos, în care s'au produs cam 2000 chile porumb la falce, sau în bani pentru cel, ce nu s'a prea silit cu vânzarea deci pentru cel, ce a avut mai puțină lipsă, până la 20.000 coroane de pe o falce, pe când spesele și munca în anul trecut sigur că n'a ajuns la 2000 coroane pentru o falce. Acuma la ce să ne așteptăm în anul acesta, când lucrul e mai scump și pânea mai slabă ca în anul trecut? La 100 de prețuri sau la foame, da la foame mai iute, căci 100 de prețuri nu mai avem, eară la mila țărănilor n'avem ce ne aștepta, dacă ar fi să li dăm și ultima vacă și cămeșa pe pâne, căci când dăună-zi s'a întâmplat, ca de minune, de a venit un țaran cu porumb prin părțile noastre ca să-l schimbe pentru o vacă, imbia pe oameni cu 1000 coroane și 100 chile de porumb pentru o vacă bună, pe când pe un muntean de al nostru, care a dus lâna la țară, ca s'o schimbe pe porumb îl imbia cu 1 chilă de porumb pentru o chilă de lâna, care în timp de pace era 10 pe una.

Toate aceste le-am spus nu pentru că am fi supărați, că țărăni au putut avea în anul trecut de pe o unică falce un venit și de 10.000 coroane și mai mult, din contra ne bucurăm că măcar ei, dacă n'au făcut avere cel puțin n'au săracit, ci numai ne doare, că cu toate, că noi am săracit total cumpărând pâne, corespondentul dela țară ni dă atât de apăsător în obraz cu draniță, scândurile etc. și ne pune în

rând cu cei, ce ar voi să mânânce de pomană pe spatele țărănilor. Poate să ni fie scris, ca să ajungem nu a căuta cu șiretenie, după cum se pare că credeți, ci a cerși de nevoie milă pe la ușele țărănilor, dară din milă de creștin și pentru frații, carii vă suntem, nu ni mai și palmuiți, ci ziceți »Doamne ferește«.

De altfel vedem și noi și zicem, că prețul, ce vi l'a fixat stăpânirea pentru pânea recvirată, nu ajunge spre a acoperi măcar spesele lucrului, cari la o falce de porumb pot să se urce anul acesta și până la 2000 coroane, deci este o nedreptate vădită, ce vi se face și noi am fi bucuroși dacă vi s'ar fi fixat și dorim să vi se fixeze un preț pentru tot felul de pâne, nu cum zice corespondentul, de 200, ci de 300—400 coroane pentru suta de chile, am fi mai bucuroși, decât D-Voastre, cari a-ți da în acest caz pânea stăpânirii — căci cum ziceți singuri vi s'ar acoperi spesele și munca — în loc să ni-o vindeți nouă cu frică de pedeapsă și cu preț de 1000 coroane; mai bucuroși decât D-Voastre, căci cu prețul numit, poate tot s'ar găsi la recvirare atâta pâne, ca stăpânirea să ni poată împărți măcar cele 6 chile de cap pe o lună, eară Domnii dela gazetă nu ar avea pricină să vă mustre, că ați ascuns pânea ca la recvirarea trecută, din care noi am putut capătă pe lunile Mai și Iuni câte 1 chilă, eară pe Iulie și August câte vr'o 20 deca de cap pe lună, pe când cu 1000 de coroane pentru 100 de chile și cerșind pe la ușile D-voastre am putut afla vagoane întregi.

Cât pentru sfatul, ce ni-l dați ca unor frați, ca noi, dacă nu voim să plătim un preț așa de mare pentru pâne (ce preț? prețul adevărat îl plătim bucuroși, numai cel întreit nu mai avem de unde-l plăti) să venim la țară și să lucrăm singuri mulțimea mare de pământ rămasă pârlog, vă mulțămim frumos. Știm noi asta prea bine, și vom și face-o, precum am mai făcut-o, numai că anul acesta am fost prea amărâți, când am văzut, că D-Voastre în anul trecut având noi nenorocul, ca să nu putem merge de a ni lua recolta atât de frumoasă al acelu an din cauza că la mijloc sta linia de bataie, peste care nu era voie de-a trece, n'ați avut acea iubire de frați, ca să ni culegeți pânea cea atât de frumoasă și să ni-o păstrați până vom fi putut veni, ca să ni-o luăm cu reînțoarcerea tuturor speselor, cu resplată abundantă a muncii D-voastre și cu mare mulță-

mită, ci am trebuit pe urmă să ni-o cumpărăm cu prețul avutului nostru dintr'o viață întregă.

Un gospodariu din districtul Câmpulungului.

Războiu sau duel?

Reflexii asupra felului de războiu de azi și de ieri.

Când vezi ce număr mare de oameni s'au omorât dela începutul războiului până azi și se omoară încă zilnic, sutele de mii de răniți, cari se sfârcolesc în sânge și jalea și doliul ce se întinde tot mai mult peste nenorocita și sânge-rânda Europă, te gândești fără să vrei la vremurile vechi și la modul simplu, în care se făcea un războiu, să fi fost armatele cât de mari.

Să lăsăm la o parte faimosul duel între David și Goliat pe care biblia ni-l prezintă ca pe-o curiozitate din timpurile acele, să nu ne gândim la renumitele lupte ale fraților Horați și Curiați. Aceste dueluri, cari reduceau modul de luptă la o stare atât de primitivă, țin mai mult de domeniul legendei, decât de cel al istoriei.

Voiesc să amintesc însă, că mai toate războaiele din evul mediu nu erau alta nimică decât dueluri între seniorii diferitelor armate sau între comandanții armatelor de mercenari, cari nu erau mai mari decât un batalion de azi.

Un fapt istoric interesant este modul, cum purta Richard. inimă de Leu, regele Angliei, războiu cu musulmanii, pe vremea Cruciadelor. Multe din luptele din Palestina au fost numai simple ciocniri între Rege și comandanții armatelor musulmane; ca la un simplu turneu.

La începutul veacului al XVIII., Pavel I., țarul Rusiei, pentru a pune capăt războaielor din Europa, propune. ca diferitele conflicte să se rezolve prin dueluri între capetele încoronate ale statelor dușmane. El însuși, ca să dea un exemplu, provocase la duel pe regele Franței, ceea ce rămase însă fără nici un rezultat, doar că a mai îmbogațit istoria anecdotică a țarilor ruși.

Interesantă e însă provocarea la duel între Carol al IX., regele Suediei și Christian al IV., regele Danemarcei. Textul, pe care l'a trimis Carol al IX. lui Christian al IV. îl transcriu mai jos, ca o curiozitate istorică, ce se păstrează și azi:

»Noi Carol al IX., din grația lui Dumnezeu rege al Suediei, îți facem de cunoscut ție, Christian al IV., rege al Danemarcei, că tu nu te-ai purtat cu noi ca un Rege creștin și cinstit,

când fără nici o cauză și nevoie ai călcat tratatul de pace încheiat acum 14 ani la Stettin între ambele coroane. Avem însă speranța, că D-zeu atot puternic, care este un judecător drept, va padepsi și va răzbuna procederea ta nedreaptă și fiindcă noi am întrebuițat toate mijloacele de a stabili o înțelegere pe care tu ai respins-o, îți propunem calea cea mai scurtă pentru a pune capăt certeii. Fiindcă ești atât de aproape de noi, conform obiceiului Grecilor antici, te invităm să te prezinți la luptă în câmp deschis însoțit de doi din cavalerii tăi. Noi te vom întâmpina fără coif fără curiasă și numai cu spada. Ceilalți însoțitori ai noștri se pot prezenta armați, după cum vor. Dacă tu însă nu te vei prezenta la luptă, noi te vom considera drept un rege fără onoare, care nu meriți nici măcar titlul de soldat.

Dat în tabăra noastră dela Risby, în ziua de 12 August, 1611.

La această provocare regele Christian răspunde următoarele:

»Nu ne așteptam la o asemenea scrisoare din partea ta. Observăm însă că zilele căldurilor cănești n'au trecut încă și că ele continuă să lucreze cu toată forța asupra creierului tău sdruncinat. Duelul, pe care ni-l propui ni se pare cât nu se poate de ridicol. deoarece știu, că D-zeu a avut grijă de tine și te-a pedepsit înaintea mea. (Carol al IX. fusese lovit de un atac de apoplexie). Credem dar, că mult mai nimerit pentru tine ar fi să stai culcat pe un cuptor bine încălzit, decât să te aventurezi a te bate cu noi. Tu nu poți avea nevoie de un asemenea duel, ci mai repede de un medic bun, care să-ți pună la loc creierii, cari trebuie să-ți se fi deranjat foarte rău. Să-ți fie rușine dar, că tu, un bătrân nebun de a binelea să îndrăznești a provoca un Rege iubitor de onoare. Ori poate lucrurile aceste le-ai învățat dela femeile bătrâne în mijlocul cărora trăiești și cari nu știu decât să trâncăne toată ziua pe socoteala altora?...

Dat în castelul nostru dela Golmar, în ziua de 14 August, 1611.

Ce-ar fi dacă o serie de dueluri între diferitele capete încoronate, ar pune capăt măcelului îngrozitor și-ar spăla onoarea, de care mai toți știu, de cine-a fost pătată?...

Toată lumea va recunoaște însă, că războaiele de pe vremea când oamenii n'aveau atâta cultură erau mai umanitare decât războiul

de azi, care a adus numărul cel mai mare de victime omenești dintre toate războaiele, cari au fost până acuma.

După V. prelucrat de Lenu Călin.

Cântec din războiu.

Foaie verde rosmalin,
Of! săracul de străin,
Că-i pare vinul venin
Și berea amar pelin.
Cucule, pană merie,
Vai! rău mi-ai cântat mie
Într'o pădure de brad,
Să n'am parte de-al meu sat,
Și de mândra moșioară,
Rămasă pustioară.
Săracile tinerețele mele
Cum le petrec de cu jele
Când m'am simțit mai fericit,
Porunca a și venit
Că dela optsprezece în sus
Toți să ne gătim de dus.
Mândru-i târgu și frumos
Pentru omul sănătos,
Of! și mândru-i de trăit,
Pentru cine nu-i scârbit.
Dar la cine îi străin
Îi pare amar pelin,
Că așa și mie îmi pare
Că trăiesc cu supărare.
Bucovină, mândra țeară
Primește-mă 'napoi iară
La munți cu floricele
Și l'a mele neamurile
La pomi cu roade bune
La vecini și la vecine
Și la ai mei părinței
Rămași singuri singurei,
Și l'a mele surorele
Că mai mor de jele.
Spune-mi maică adevărat,
Pe mine când m'ai creat,
În ce apă mai scaldat
În apa de Vineri seara
Să imblu lumea și țeara;
Căci tu maică n'ai știut
Câte eu am de petrecut,
C'asa-mi petrec zilele mele,
Două bune, zece rele.
Ardă-i lumea într'un ceas
Să scap de-al meu năcaz.

Să-mi dorm somnul plăcut
Între păreți reci de lut,
Între patru scânduri late
Unde grija nu străbate.
Nici durere n'are loc
Acolo-i al meu noroc.

de Leon F. Șahari (Fundul-Moldovei).

„Biblioteca Ardealului.“

Inter arma silent Musae. Așa spune proverbul, dar proverbul, ăsta nu-mi place. Cum românimea din Ardeal nu poate fi invinuită că a făcut războiul, este firesc ca poporul nobil dela poalele Carpaților, să-și poată avea lectura literară. Durere — și să-mi ierte fiecare cititor abandonarea cauzei — noi astăzi, în cursul războiului n-avem aproape nici-o publicație literară; ziarele noastre parte au amuțit, iar celea mai multe divagează în oportunism . . . Publicul nostru cititor este prin urmare aruncat în brațele lecturilor streine, și vai, ce lecturi! Corupția intelectuală a literaturii budapestene inundă cu valurile ei toată suflarea românească și în loc de geniul unui Eminescu, Petöfi, Shakespeare, Goethe, publicul nostru este silit să citească belimbrokele acrobaților zulufați. Scot „Biblioteca Ardealului“ chiar cu tendența, de-a da în mâinile publicului nostru operele de valoare ale scriitorilor noștri. Incerc mai cu seamă popularizarea scriitorilor români de baștină ardeleni, dintre care foarte mulți, sint dați cu totul uitărei. Un Coșbuc, un Vlahuță, un Slavici, un Caragiale este aproape necunoscut în Ardeal, pentru că operele lor au apărut imprimate în România și fiind astfel neaccesibile publicului, lucrările cele mai de seamă ale culturii noastre sint ignorate de mulțimea cărturarilor ardeleni. Mă gindesc prin urmare, să dăm colecții și antologii din versurile românești, culegeri de nuvele, mici scenete din dramele scriitorilor români, pagini alese din lucrările esteților și sociologilor noștri.

Ca să pot injgheba programul întreg, firește, am lipsă de sprijinul întregului nostru conglomerat intelectual. Este banal, dar fac și de astădată apel la bunele sentimente culturale ale cărturarilor noștri, să nu scape prilejul potrivit, de-a putea sprijini o acțiune literară de mare însemnătate culturală pentru neamul românesc din țara aceasta, acțiune, care poate avea rezultat frumos, dacă rivna de muncă a dirigiitorului acestei biblioteci, nu va trebui să eșueze

de letargie — aceasta boală, caracteristic românească.

Primul număr al Bibliotecii Ardealului îl voi închina memoriei marelui poet Gheorghe Coșbuc, mort în zilele aceste negre, în nenorocita țară românească și în acest număr voi publica o colecție a versurilor lui Coșbuc, introdusă de un studiu literar asupra nemuritorului clasic al versului românesc. Al doilea număr va aduna la un loc, câte un specimen din versurile poezilor români moderni aflați în Ardeal — iar succesiv fiecare număr, va împlini un rost literar. Dacă publicul nostru va înțelege însemnătatea acestei biblioteci și nu va lăsa în indiferență acțiunea, „Biblioteca Ardealului“ va putea împlini misiunea culturală a dirigitorului ei. Las deci în seama editorului: Domnul A. Anca să poată duce în îndeplinire hotărârea mea de-a da literatură românească în miinile publicului.

Emil Isac.

Știri mărunte.

Ziua împăratului. Sâmbătă în 17 August s'a serbat în întreaga împărăție ziua natală a împăratului. În Cernăuți s'a săvârșit serbarea aceasta în catedrală cu o solemnitate deosebită, la care au luat parte reprezentanții cei mai înalți din toate oficiile în frunte cu președintele țării contele Ezdorf și mareșalul țării baronul Hormuzachi.

Orațiunea dep. Isopescul-Grecul în parlament privitoare la împărțirea Bucovinei ni-a sosit prea târziu, încât o vom publica în întregime abia în numărul viitor.

Legătura de tren cu România. După cum am mai scris în gazeta noastră, acum înainte de vr'o lună au fost început pertractările între România și Austria pentru reluarea circulației trenurilor între ambele state. După cum ni se comunică s'a ajuns acum la o înțelegere provizorie. Primul tren a trecut Sâmbătă, în 17 August, dela Ițcani la Burdujeni.

Parcelarea moșiei Pătrăuți. Primim știrea, că secțiunea însoțirilor dela banca s'a hotărât în sfârșit să parceleze moșia Pătrăuțului la țerani. Sâmbătă trecută a fost o comisiune la fața locului, care a prețuit toate parcelele. Săptămâna aceasta s'a și început cu parcelarea, care va urma și săptămâna viitoare.

Prețul pâinii. Citim în gazetele din Galiția, că stăpânirea a încuviințat pentru Galiția deosebite adaosuri la prețurile fixate pentru cereale. Guvernul țării a cerut aceleași adaosuri și pentru Bucovina. Este nădejde, că stăpânirea va încuviința aceste adaosuri. Cu aceste adaosuri prețurile vor fi următoare: Grâu și săcară 160 cor., iar ovăs și orz 140 cor. de 100 kg. Prețurile aceste se vor plăti până la 31 Ianuarie 1919, după care termin vor scădea cu 20 cor. de 100 kg.

Pacea. Unele ziare răspândesc știrea, că regele Spaniei își dă toată silința, ca să mijlocească un armistițiu între puterile beligerante. Armistițiului va fi să urmeze pertractări de pace. Reuși-va regele Spaniei cu planul acesta, ca să aducă omenirii odată pacea mult dorită?

Războiul. După o pregătire lungă și temeinică Francezii și Englezii au început ofensiva lor mult așteptată. Au reușit, să silească pe Germani, să se retragă înaintea năvanei lor. Germanii însă, adunându-și oștiri, noue, au oprit înaintarea dușmană, pricinuindu-li pierderi mari.

Măiastra dansatoare Rita Saccheto va da Marți în 20 August în sala casei germane în Cernăuți o reprezentație. Ea este cea mai interesantă reprezentantă a dansului exotic cu creații lice-dramatice. Biletele se capătă la biroul de concerte B. Klein, care a aranjat reprezentația aceasta.

Dela banca țării. Direcțiunea acestei bănci ne roagă să comunicăm, că orele de oficiu pentru partide sunt numai dimineața dela orele 8—1. După amiază nu sunt ore de oficiu pentru partide. Acei țerani, cari au de lucru la banca țării, fie că vor să replătească datoriile lor, fie că vor să ceară deslușiri, numai dimineața pot isprăvi treburile lor la banca țării, fiindcă după amiază banca țării rămâne închisă.

Calendar

August 1918.

Ziua	Calendarul vechiu	Cel nou
Duminică	5 M. Eusignie	18
Luni	6 (†) Schimbarea la față	19
Marți	7 C. Domeție	20
Miercuri	8 M. Emilian	21
Joi	9 Ap. Matia (din cei 70) ☉	22
Vineri	10 M. Laurențiu	23
Sâmbătă	11 M. Euplu	24
Duminică	12 M. Fotie și Anichit	25
Luni	13 C. Maxim	26
Marți	14 Pr. Mihea	27
Miercuri	15 (†) Ad. N. de D-zeu ☾	28
Joi	16 M. Diomid	29
Vineri	17 M. Miron	30
Sâmbătă	18 M. Flor și Lavru	31

Abonați și răspândiți
FOAIA POPORULUI.

Telefon 76-92.

**Furnitur de arini, lipite în trei pături,
 3, 4 și 5^m/m de groase,
 lemn de legătură și dife-
 rite materialuri de lemn**
 □□ en gros vinde □□
A. Finkelstein, Odessa, Uspenskaja 73.

Telefon 76-92.

Hoch- und Tiefbau-Gesellschaft

m. b. H.

**Societatea pentru zidiri și clădiri
 de tot felul**

strada școlii Nr. 10, etajul II.,

al cărei directori sunt arhitecții orășe-
 nești cons. împ. Iulius Bochner,
 cons. împ. Iosef Proske și Dawid
 Zentner, se însărcinează cu clădiri
 de tot felul, alcătuirea planurilor,
 devizelor de spese, prețuiri, darea
 de părere, precum și cu toate
 lucrările tehnice ce se țin de
 meseria unui arhitect.

Informațiuni

se dau cu plăcere în biroul societății.

La institutul Röntgen

(razele x)

al doctorului

Goldfeld,

Cernăuți, strada poștei Nr. 1,

se primesc cercetări cu razele x (Röntgen) la boale de
 plămâni, inimă, stomac precum și alte boale interne.

Editor și redactor responsabil: dr. Aurel cav. de Onciul. — Societatea tipografică bucovineană în Cernăuți.

**Insemnat pentru posesorii împru-
 muturilor de războiu anterioroare!**

Banca ostaustriacă agrară și industrială

„OSTBANK“

Cernăuți, strada domnească 2,

primește semnări pentru al VIII-la împrumut de războiu

resp. asigurări pe împrumutul de războiu pentru c. r.
 fondul austriac militar pentru văduve și orfani.

până la **31 August** a. c.

Pentru asigurări pe împrumutul de războiu se primesc
 drept plată și împrumuturi de războiu lombardate; sem-
 nărilor se calculă în acest caz valuta deplină a contului
 lombardat, cel puțin însă suma, care a fost de fapt plătită
 la timpul său pe împrumutul de războiu lombardat.

Toate informațiile se primesc la „Ostbank“.

Toate afacerile de bancă.

**Transacțiuni industriale. ● Despărți-
 tură de lemne. ● Depuneri!**

Condițiuni foarte culante!

**Internist și medic pentru femei
 Dr. Gustav Schifter**

s'a întors și ordonează, ca înainte, zilnic dela orele
 2-4 d. m. în Cernăuți,

strada domnească Nr. 22.

COMUNICAT.

Vechilor mei clienți precum și p. t. pu-
 blicului aduc la cunoștință, că am deschis
 din nou sub conducerea mea proprie

în strada templului Nr. 8, partere,

ATELIERUL MEU DENTISTIC,

pentru restituirea modernă a dinților, cel mai
 vechiu atelier, de peste trei zeci de ani (1888)
 pe piața din Cernăuți, acuma înzestrat cu toate
 aparatele și întocmirile igienice corespunză-
 toare timpului nou și cu electricitate.

Mă recomand prea onoraților pațienți
 ș. p. t. publicului la efectuarea cea mai grabnică
 și exactă a tuturor lucrărilor din meseria mea.

E. Kampelmacher

dentist, autorizat de c. r. ministerul de
 interne pentru operațiuni de dinți și con-
 cesionat de guvernul țerii.